

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat
„[Veszprém város helyi védett természeti értékeinek]”
[településiértéktárba történő felvételéhez]

Készítette:

..... (név)
..... (aláírás)
..... (település, dátum)

(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Veszprém Megyei Jogú Város Alpolgármestere

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Brányi Mária

Levelezési cím: 8200 Veszprém, Óváros tér 9.

Telefonszám: 0688/549-102

E-mail cím: branyi.maria@gov.veszprem.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

Veszprém város helyi védett természeti értékei, melyek tételesen az alábbiak:

- a. Vörösmarty téri tiszafa
- b. Benedek hegy
- c. Kálvária domb
- d. Ördögszikla
- e. Sintér-domb
- f. Jutaspusztai szikla
- g. Csatár-hegy és Miklós Pál hegy Natura 2000-es terület
- h. Kádártai dolomitmezők Natura 2000-es terület
- i. Papod és Miklád Natura 2000-es terület
- j. Szentkirályszabadja Natura 2000-es terület

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
agrár- és élelmiszer gazdaságegészség és életmód épített környezet
ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
természeti környezet turizmus

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

- a. 4754 hrsz.
- b. 589 hrsz.
- c. 5043 hrsz.
- d. 079/46 és 079/60 hrsz.
- e. 791 és 793 hrsz.
- f. 2064/6 hrsz.
- g. 050/5, 050/6, 050/7, 050/8, 050/9, 051/4, 051/5, 051/6, 051/7, 052/1, 053/2, 053/3, 053/4, 053/5, 053/7, 053/8, 053/10, 053/11, 053/12, 053/13, 053/14, 053/15, 053/16, 053/17, 053/18, 053/19, 054, 055/2, 055/3, 055/4, 055/5, 055/6, 055/7, 055/8, 055/9, 055/10, 055/11, 055/12, 055/13, 055/14, 055/15, 055/16, 055/17, 055/18, 055/19, 055/20, 055/21, 055/22, 057, 059/1, 059/2, 059/3, 059/4, 059/5, 059/6, 059/7, 060/2, 060/3, 061, 062/3, 062/4, 062/5, 062/8, 062/9, 062/10, 062/11,

062/12, 062/14, 062/15, 062/16, 063/2, 065/2, 065/3, 065/8, 065/10, 065/11, 065/12, 065/13, 065/14, 066/2, 077/1, 077/2, 078/1, 078/3, 078/4, 078/5, 079/3, 079/4, 079/5, 079/6, 079/7, 079/8, 079/10, 079/11, 079/14, 079/15, 079/16, 079/17, 079/20, 079/21, 079/22, 079/23, 079/24, 079/25, 079/26, 079/27, 079/28, 079/29, 079/30, 079/32, 079/33, 079/34, 079/38, 079/39, 079/40, 079/41, 079/44, 079/46, 079/48, 079/49, 079/50, 079/51, 079/52, 079/53, 079/54, 079/55, 079/56, 079/57, 079/58, 079/59, 079/60, 079/61, 079/62, 079/63, 079/64, 079/65, 079/66, 079/67, 079/68, 083/3, 083/4, 083/5, 083/6, 083/7, 083/8, 083/9, 083/10, 083/11, 083/12, 083/13, 083/14, 083/15, 083/16, 083/17, 083/18, 084, 085, 086/1, 086/2, 086/3, 086/4, 086/5, 087, 088/1, 088/2, 088/3, 088/4, 088/5, 088/6, 088/7, 089/1, 089/2, 089/3, 090/2

h. 0176/2, 0176/5, 0176/9, 0176/13, 0177/1, 0177/3, 0177/4, 0177/7, 0177/11, 0178, 0179/7, 0179/9, 0179/10, 0179/11, 0179/12, 0179/13, 0179/14, 0179/15, 0179/16, 0179/17, 0179/18, 0179/19, 0179/20, 0179/21, 0179/22, 0179/23, 0179/24, 0179/25, 0179/27, 0179/28, 0179/29, 0179/30, 0179/31, 0179/33, 0179/34, 0179/35, 0179/36, 0179/37, 0179/38, 0179/39, 0179/40, 0179/41, 0179/42, 0179/43, 0179/44, 0179/45, 0179/46, 0179/47, 0179/49, 0179/50, 0179/57, 0179/58, 0179/59, 0179/60, 0179/61, 0193, 0196, 0197, 0200/1, 0217/2, 0217/3, 0217/5, 0217/7, 0217/8, 0217/9, 0217/10

i. 0130, 0131, 0132, 0133/1, 0133/2, 0134/1, 0134/2, 0134/3, 0135, 0136/1, 0136/2, 0136/3, 0137/1, 0138, 0145/1, 0145/2, 0145/3, 0145/4, 0145/5, 0145/6, 0145/7, 0146/1, 0146/2, 0146/3, 0146/4, 0146/5, 0146/6, 0146/7, 0146/8, 0146/9, 0147, 0148/4, 0148/5, 0148/6, 0150/2, 0150/4, 0150/6, 0150/7, 0150/8, 0150/10, 0150/11, 0151, 0152/1, 0152/2, 0152/3, 0152/4, 0152/5, 0152/6, 0153, 0154, 0155, 0156, 0157, 0158, 0159, 0160, 0161, 0162, 0163, 0164, 0165, 0166, 0167, 0323, 0324/1, 0324/2, 0324/3, 0325/1, 0325/2, 0325/3, 0325/4, 0325/5, 0325/6, 0325/7, 0325/8, 0325/9, 0325/10, 0325/11, 0325/12, 0325/13, 0325/14, 0325/15, 0325/16, 0325/17, 0325/18, 0326, 0327/1, 0327/2, 0327/3, 0327/4, 0327/5, 0327/6, 0327/7, 0327/8, 0327/9, 0327/10, 0328, 0329/1, 0329/2, 0329/3, 0330, 0331/1, 0331/2, 0331/3, 0331/4, 0331/5, 0331/6, 0332, 0333, 0334/1, 0334/2, 0335, 0336, 0337, 0338, 0339, 0340, 0341/2, 0341/4, 0341/5, 0341/6, 0341/7, 0341/8, 0341/9, 0341/10, 0341/11, 0341/12, 0341/13, 0342, 0343, 0344, 0345/2, 0345/3, 0345/4, 0345/5, 0345/6, 0346, 0347, 0348, 0349/1, 0349/2, 0349/3, 0350, 0351, 0352, 0353/1, 0353/2, 0354, 0355/1, 0355/2, 0356, 0357/2, 0357/3, 0357/4, 0357/5, 0357/6, 0357/7, 0357/8, 0357/9, 0358, 0359, 0361, 0362, 0363/1, 0363/2, 0365/1, 0365/2, 0365/3, 0365/4, 0366/1, 0366/2, 01049, 01050, 01051/2, 01052, 01054/2, 01055, 01067, 01068/1, 01068/2, 01069/7, 01070, 01071, 01072, 01073/1, 01073/2, 01074/1, 01074/3, 01074/4, 01075, 01076, 01077, 01078, 01079, 01080, 01081, 01082, 01083, 01084, 01085, 01086, 01087, 01088, 01089, 01090, 01091, 01092, 01093, 01094, 01095, 01096, 01097, 01098, 01099/1, 01099/2, 01100, 01101, 01102, 01103, 01104, 01105, 01106, 01107, 01108, 01109, 01110, 01111, 01112, 01113, 01114, 01115, 01116, 01117, 01118, 01119, 01120, 01121, 01122, 01123/1, 01123/2, 01123/3, 01124, 01125, 01126, 01127, 01128, 01129, 01130, 01131, 01132, 01133, 01134, 01135, 01136, 01137, 01138, 01139, 01140, 01141, 01142, 01143, 01144, 01145, 01146, 01149/2, 01150/4, 01150/5, 01150/6, 01150/7, 01150/9, 01151, 01155/1, 01155/2, 01156/2, 01156/3, 01156/4, 01156/5, 01156/6, 01156/7, 01156/8, 01156/9, 01157/2, 01158/1, 01158/2, 01159/1, 01159/2, 01159/3, 01159/4, 01159/5, 01159/6, 01159/7, 01159/8, 01159/9, 01160/1, 01160/2, 01160/3, 01160/4, 01160/5, 01160/6, 01160/7

- j. 0229/1, 0230/1, 0230/3, 0230/4, 0230/11, 0230/12, 0230/13, 0230/14, 0230/15, 0230/16, 0230/17, 0230/18, 0230/19, 0230/20, 0230/22, 0230/23, 0230/24, 0230/25, 0230/26, 0230/27, 0230/28

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

a. Vörösmarty téri tiszafa

100 éves ősfafa, kiváló állapotban. Botanikai ritkaság.

b. Benedek-hegy

A veszprémi Vár-hegy és az attól korábban mély völgyeléssel elválasztott Benedek-hegy a régészeti ásatások szerint 6000 év óta lakott terület (VERESS D. CSABA, 2005). E helyen számos kultúra váltotta egymást, nyomaikat elsősorban a nagyobb felületű Vár-hegyen, kisebb mértékben a területen mutatták ki. A tágabb területen kimutatott kultúrák a következők: vonaldíszes; bádeni; lengyeli; zóki (mészbetétes); halomsíros; urnasíros (illyr-pannon). Az ezt követő kelta, római és avar kultúra nem hagyta nyomát a Benedek-hegyen, nem úgy a honfoglaló magyarság mely a Vár-heggyel együtt az alacsonyabb térszínű Benedek-hegyet is birtokba vette, mint az innen előkerült leletanyag bizonyítja. Megjegyzendő, hogy a vár bejárata ekkor még a Vár-hegy ÉK-i lejtőjén volt, ugyanott, ahol a Szent Mihály székesegyház szentélye mögött lépcsőkön meg lehet közelíteni a Vár- és Benedek-hegyet elválasztó nyeret.

A Szent Benedek-szikla első említése 1275-ben keltezett iratban bukkan fel először (sub fronte rupis S. Benedicti = Szent Benedek sziklájának homlokzata alatt).

A Vár-hegyen álló vár védelmi képességeit a kissé alacsonyabban fekvő Benedek-hegy nem befolyásolta, annak ellenére, hogy annak 1593-as ostromakor a törökök innen is ágyúzták a vár északi végét. A Benedek-hegyen – feltehetőleg a 14 évig tartó (1552-1566) első török megszállás idején – temetőt alakítottak ki. A várat súlyosan érintő 1656-os tűzvész követő helyreállításhoz kapcsolódva a Benedek-hegyen erős őrtornyot építenek. A későbbiekben ez az őrtorony hadászati jelentőségét elvesztve, részben visszabontva kriptaként szolgált. Az őrtorony maradványait, s a kriptákat az 1903-as ásatás tárta fel. Ennek során az építmény feltárása céljából a felszín magasságát kb. 3 méterrel csökkentették, a kiásott anyagot a Vár-hegy – Benedek-hegy közötti mélyedés (nyereg) feltöltésére használták fel. Ide temették a kriptákból kikerült halottakat is, míg a sírleletek a veszprémi múzeumba kerültek. 1904 óta a kiserőd helyén felállított kökereszt őrzi az egykori, kriptában eltemetett halottak emlékét. A keresztet vezető enyhe emelkedőt több alkalommal burkolták, jelenleg (2010) is folyik az emelkedő díszburkolatának kiépítése a keresztig. Ez a hegy déli részének sík felszínén a növényzet megsemmisülésével jár. A hegy platóját és enyhébb lejtésű ÉK-i oldalát több alkalommal parkosították, ennek maradvány növényei ma is megfigyelhetők. A hegy belsejébe két kijáratral rendelkező óvóhelyet létesítettek a II. világháború folyamán (VARGA, 2009).

Felnyíló, mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek: Tetőhelyzetben és kevésbé meredek oldalakon egyaránt előforduló fátlan életközösség, melynek szukcessziója az egykor leirtott mészkedvelő tölgyes irányába, - spontán cserjésedés, erdősödés fázison keresztül - a sekély talaj és kedvezőtlen vízviszonyok folytán rendkívül lassú. Jellemző fajok közül a területen a következők találhatók: *Bromus pannonicus*, *Cerastium glutinosum*, *Dianthus ponederae*, *Erophila verna*, *Festuca pallens*, *F. rupicola*, *F. valesiaca*, *Melica ciliata*, *Potentilla arenaria*,

Sanguisorba minor, *Saxifraga tridactylites*. Állományai a meredek letörések pionír növényzetével és spontán cserjésedő, erdősödő foltokkal mozaikolnak. Lokális védett faja az *Inula oculus-christi*. A terület plakor helyzetű, bolygatott, intenzíven taposott részein már jellegtelen félszáraz gyepek (OC) alakulnak ki. Ez főleg a terület déli részén jellemző.

Sziklafalak és kőfalak pionír növényzete: Meredek sziklafelszínek növényzetét soroljuk ide. Edényes növények a sziklafelszín repedéseiben, mélyedéseiben felhalmozott talajon (rendzina) jelennek meg. A területen két morfológiai típusa különíthető el: a meredek, nagy szintkülönbségű letörések, ezek főként a hegy Ny-i oldalán jellemzőek, és a kis tereplépcsők csekély szintkülönbséggel bíró sziklakibúvásai. Utóbbiak kis kiterjedésük és meredekségük folytán a vegetációs térképen foltszerűen nem ábrázolhatók. Jellemző, a területen megtalálható edényes fajok: *Asplenium trichomanes*, *Cardaminopsis arenosa*, *Cerastium glutinosum*, *Chelidonium majus*, *Cymbalaria muralis*, *Erophila verna*, *Jovibarba globifera*, *Melica ciliata*, *Saxifraga tridactylites*, *Sedum acre*. A hegy északi felében, enyhén DNy-i kitérítésben, idős *Hedera helix* kúszik fel a meredek sziklafalon, melynek gyökerei a hegy tövében mélyednek a talajba.

Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok: Figyelemmel a hegy platója D-i felének erős antropogén terhelésére (taposott sétaösvények, és a 2010-ben kivitelezett térkövezés felújítással járó bolygatás) a jellegtelen fél-száraz gyepek e helyeken jelentősebb kiterjedéssel bírnak. Jellemző, lokálisan előforduló fajok: *Berteroa incana*, *Capsella bursa-pastoris*, *Dactylis glomerata*, *Elymus repens*, *Erodium cicutarium*, *Erophila verna*, *Festuca rupicola*, *Galium verum*, *Lolium perenne*, *Ornithogalum umbellatum*, *Poa angustifolia*, *Silene vulgaris*, *Stellaria media*, *Taraxacum officinale*, *Urtica dioica*, *Verbascum phlomoides*. Az életközösség közepes regenerációs potenciállal bír, mivel a környező természetes gyepek propagulumforrásként szerepelnek. Ezt elősegítheti a térkövezés is, melynek környezetében a taposás mértéke várhatóan kisebb lesz.

Galagonyás-kökényes-borókás cserjések: Lokálisan az egykori (leirtott) mészkedvelő tölgyes helyén kialakuló gyepek fokozatos cserjésedése, mely az alapkőzet, rendzina talaj és lejtőszög folytán nagyon lassú folyamat. Az őshonos fajok mellett megjelennek az egykori parkosítás és a hegylábi kertekből kiszökött fajok is. Lokálisan a következő fajok sorolandók ide: *Alliaria petiolata*, *Berberis vulgaris*, *Campanula rapunculoides*, *Cornus sanguinea*, *Dactylis glomerata*, *Euonymus europaeus*, *Festuca rupicola*, *F. valesiaca*, *Fraxinus ornus*, *Geum urbanum*, *Ligustrum vulgare*, *Prunus spinosa*, *Rubus* sp., *Securigera varia*. Ültetett, adventív és kiszökött fa- és cserjefajok: *Celtis occidentalis*, *Deutzia scabra*, *Lonicera caprifolium*, *Lycium barbarum*, *Mahonia aquifolium*, *Parthenocissus inserta*, *Prunus cerasifera*, *Rosa rugosa*, *Spiraea x vanhouttei*, *Syringa vulgaris*. A lágyszárú, kivadult fajok közül a *Zinnia elegans* érdemel említést.

A terület szélein, a letörések aljának nagyrészt mesterséges sík felszínein molyhos-tölgyes bokorerdő fragmentumok alakulnak ki. Mivel ezek nem érik el a terület egyharmadát, külön tárgyalásuk, térképes ábrázolásuk nem indokolt. A terület délkeleti szögletében a bokorerdő fragmentum szélét sűrű fátyolként borítja a kivadult *Fallopia aubertii* fákra kúszó szőnyegek.

A Benedek-hegyen a több alkalommal (időpontban) végzett terepbejárás során három védett faj került elő:

Erysimum odoratum – Magyar repcsény: Síksági-magashegységi, közép- és délkelet-európai elterjedéssel bíró faj, a Kárpátok és a Délkeleti-Alpok területén több rokon kisfajjal. Két középhegységünkben és a Dunántúlon elterjedt, alföldjeinken ritka. Karsztbokorerdőkben, száraz tölgyesekben, száraz, természetes gyepekben, bazalt törmeléklejtőkön fordul elő. Lokálisan a terület száraz gyepeiben szórványos. Állománynagyság 100-1000 tő. Védett, eszmei értéke 5 000 Ft. Lokálisan nem veszélyeztetett, egyedei a másodlagos, bolygatott gyepekben is megjelennek.

Inula oculus-christi – Selymes peremizs: Domb- és hegyvidéki, pontusi-pannóniai faj, nyugat felé Alsó-Ausztriáig, Morvaországig, kelet felé Iránig terjed el. Középhegységeinkben gyakori, a Dunántúlon (Sopron, Duna-vidék, Mecsek) ritkább, a Duna-Tisza közéből napjainkra eltűnt. Sziklafüves lejtők, karsztbokorerdők, cserjések, száraz tölgyesek faja. Lokálisan a terület északi részén, a felnyíló, mészkedvelő lejtő és törmelékgyepekben (H2) fordul elő. Állománynagysága 10-100 tő. Védett, eszmei értéke 2 000 Ft. Lokálisan nem veszélyeztetett, mivel a terület csak alulról, illetve felülről keskeny nehezen járható ösvényeken közelíthető meg, így a humán károsítás kizárható. A gyp cserjésedése, beerdősülése pedig nagyon lassú, több emberöltő időt igénylő folyamat.

Jovibarba globifera ssp. *hirta* – Közönséges sárga-kövirózsa: Hegyvidéki-alhavas faj, kelet-alpin-kárpáti-balkáni elterjedéssel. Középhegységeinkben és a Mecsekben gyakori, másutt nem fordul elő. Száraz gyepekben, karsztbokorerdőkben, száraz tölgyesekben él. Lokálisan a felnyíló száraz gyepekben jelenik meg. Állománynagysága 10-100 tő. Védett, eszmei értéke 2 000 Ft. Lokálisan nem veszélyeztetett, mivel olyan részeken fordul elő, ahol már a taposási károk nem jelentősek.

Nem védett, növényföldrajzilag érdekes növények

Agropyron cristatum - taréjos búzafű: Síksági-dombvidéki, turáni elterjedésű faj. Nyugatra Ausztriáig hatol, keletre Közép-Ázsiában, a Mediterráneumban ritka. Közép-Európai előfordulásait adventívként tartják számon. Magyarország minden tájegységében megtalálható. A szűkebb értelemben értelmezett Bakonyból kevés adata ismert. Lokálisan a terület északi részén a felnyíló, mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek egy pontján (H2) fordul elő. Egyetlen állománya néhány négyzetdeciméternyi foltban található. Itt az egykori löszlepel bizonyítékanak tekinthető. Állománynagysága 10-100 tő.

Fauna

A terület állatföldrajzi szempontból a középdunai faunaterület Matricum faunakörzetébe, Pilisicum faunájárába, a Bakonyicum faunájába tartozik. Ezen belül a Balaton-felvidék és a Déli-Bakony faunakistáják határvonalára esik.

A vizsgálatok során kevés védett fajt találtunk, ezek a következők:

Mollusca – Puhatestűek

Cepaea hortensis (O. F. Müller) – Kerti csiga

Mantodea – Fogólabúák

Mantis religiosa L. – Imádkozó sáska

Lepidoptera – Lepkék

Inachis io L. – Nappali pávaszem

Iphiclides podalirius L. – Kardoslepke

Papilio machaon L. – Fecskefarkú lepke

Reptilia – Hüllők

Lacerta muralis Laurenti – Fali gyík

Aves – Madarak

Phoenicurus ochruros Gm. – Házi rozsdafarkú

Tichodroma muraria L. – Hajnalmadár

c. A Veszprémi-fennsík csapadékvizét a város mai területén egykor három időszakos vízfolyás vezette le a befogadó Veszprémi-sédbe. Keletről nyugati irányba haladva, mai földrajzi és utcaneveket használva:

- a Kossuth Lajos utcai gyalogos aluljárótól a Kopácsy úton keresztül,
- az Erzsébet-sétány nyomvonalában a Színházkerthen, Jókai utcán keresztül,
- a Hajlat utca – Fejes völgy nyomvonalában.

Ezek az egykori aszóvölgyek ma már nehezen ismerhetők fel, részben feltöltötték, vagy beboltozták őket. A Kálvária-domb alatt az Erzsébet-sétány nyomvonalában futó aszóvölgy neve a középkorban Kecske-aszó volt. A Kálvária-domb geomorfológiailag a Kecske-aszót határoló dolomitgerinc egy szakasza

A Kálvária-domb, tágabb értelemben Veszprém város és szűkebb környéke a neolitikumtól kezdve lakott terület. A területről és szűkebb környékéről, az itt élő népcsoportokról a neolitikori kistelepülés putrilakásai, valamint a késő rézkori bádeni kultúra, a középső bronzkori zóki kultúra és a késő bronzkori égetéses temetkezési kultúra leletei adnak képet. A római birodalom jelenlétéről jól keltezhető pénzermék és római edénytöredékek tanúskodnak. A területen és annak közvetlen környezetében a római kort a honfoglalásig követő 500 éves periódus leletanyag nélküli.

A honfoglalást követően a veszprémi vár körüli városrészek – szegek – tulajdonjoga megoszlott a püspök és tanácsadó testülete, a káptalan között. A vártól északra elhelyezkedő szegeket a káptalan, a délieket a püspök birtokolta, de voltak vegyes megoszlású szegek is. A vár körül összesen nyolc szeg alakult ki. A vártól DK-re 850 méterre elhelyezkedő Szent Miklós szeg temploma a mai Kálvária-domb déli felében volt, maradványai ma is láthatók.

A templom a korábbi felfogással ellentétben 1125-1200 között épülhetett román stílusban, első okleveles említése 1237-ből származik. A templom falain belül és körötte számos XI. századi sírt tártak fel, melyet ma úgy értelmeznek, hogy a templom építését megelőzően e helyen temető volt. A XIV. század folyamán történt átépítés már a gótika jegyében történt, megváltozott a szentély alakja, a templom északi oldalához két kisebb termet építettek hozzá. Végül a XV. század végén, XVI. század elején gótikus boltozatot alakítottak ki.

A templom és a körötte levő szeg 1543-1550 között, valószínűleg 1549-ben pusztult el. A török idők után lassan magához térő város határai már nem érintették az egykori Szent Miklós templom helyét. A földig rombolt templom alapfalait a plató tereprendezése során a XVIII. század első felében betemették, s a domb tetején egy Kálváriát létesítettek annak három keresztjével és egy kis kápolnával. Innen ered a domb mai neve, első említése 1747-ből származik. A Kálvária feljárója D-i irányból nyílt, ennek mentén sorakoztak a stációk, míg a három kereszt a domb északi oldalán - a feljáróval szemben - állt.

A XIX. század közepére a domb É-i, ÉNY-i és Ny-i oldalán kilenc lakóház épült, melyek hátukkal a domb meredek vagy meredekké tett sziklás falához támaszkodtak. Ugyanezen század második felében beboltozták a Kecské-ászt, melyet ekkor már Ördög-ároknak neveznek.

Az egyházi tulajdonosok az 1920-as évek közepén megszüntetik a Kálváriát, egyes szobraikat az újjáépített Szent László templom elé helyezték. Ezzel mód nyílt a középkori Szent Miklós templom feltárására 1930-ban. Ezt az ásatást 1978-ban megismételték, módosítva az első ásatás alapján leszűrt következtetéseket.

A második világháború bombatámadásai a domb tövében épített lakóházakat sem kímélték, ezért ezeket néhány évvel később lebontották, törmelékükkel a Színházkert ÉK-i részét töltötték fel. A lakóházak hátsó részének nyomai ma is láthatók a Kálvária-domb meredek oldalában. Az így létrejött, a terület részét képező nagyrészt sík felszíneket később parkosították.

Flóra

Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok: A terület platójának gyepel borított, nyílt részeit soroljuk ide. A legnagyobb felületet a Szent Miklós templom alapfalai körül kialakított gyep képezi, ettől északra még egy gyepes folt van. Lokálisan előforduló fajok: *Convolvulus arvensis*, *Elymus repens*, *Erophila verna*, *Galium aparine*, *Glechoma hederacea*, *Lolium perenne*, *Plantago lanceolata*, *Polygonum aviculare*, *Prunella vulgaris*, *Silene vulgaris*, *Stellaria media*, *Urtica dioica*. A taposás és bolygatás hatására rövidfűvű *Lolium perenne* dominálta gyep alakult ki.

Parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával: A terület északi és nyugati peremén kialakított park, nagyrészt nem őshonos fákkal, cserjékkel. A parkrészletnek külön értéke az a törekvés, mely egyes, a Bakonyban őshonos törpecserjéket, virágos növényeket is becsempészett a területre, pl. *Ruscus aculeatus*, *Taxus baccata*, *Daphne laureola*. A terület északi részét érintő földalatti vonalas infrastruktúra cseréje a parkosított részeket károkat okozott, ez azonban kertépítési technikákkal helyrehozható.

Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők: A domb keleti és északi lejtős részét erdő borítja. Fajkészlete alapján, a környéken honos természetes erdőkhöz nem sorolható. Létrejöttében a spontán erdősődés mellett nagy szerepet játszott az emberi hatás, részben telepítés, részben pedig a kedvezőtlen ökológiai viszonyok (bolygatás) kialakítása révén. Jellemző fajkombinációjából jelen vannak: *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Alliaria petiolata*, *Ballota nigra*, *Bromus sterilis*, *Elymus repens*, *Fallopia dumetorum*, *Fraxinus excelsior*, *Geum urbanum*, *Lamium purpureum*, *Stellaria media*, *Urtica dioica*, *Veronica hederifolia*, *Viola odorata*. A keleti oldal erdejének alját szőnyegszerűen borítja a nem őshonos *Vinca major*.

Telephelyek, roncssterületek, hulladéklerakók: A terület platójának északi részén romos kőfalakkal határolt terület. Eredete, egykori funkciója ismeretlen. Falain, padozatán gyomnövények és a környezeti viszonyokra nem érzékeny (indifferens) fajok élnek: *Artemisia vulgaris*, *Ballota nigra*, *Bromus sterilis*, *Capsella bursa-pastoris*, *Chelidonium majus*, *Convolvulus arvensis*, *Glechoma hederacea*, *Helianthus tuberosus*, *Hordeum murinum*, *Parietaria officinalis*, *Plantago lanceolata*, *P. major*, *Poa compressa*, *Polygonum aviculare*, *Stellaria media*. A terület délről határoló fal északi kitétségű tövében egy új adventív növényünk, a *Potentilla indica* figyelhető meg. Vadon termő szamóca fajainkhoz

megetévesztően hasonló termései cukrot nem tartalmaznak, ízetlenek. A húsos vackon elszórta álló magjait madarak terjesztik. Veszprém megyéből – ismereteink szerint – ez a második ismert előfordulása. Először a Cuha-völgy gerincén, Bakonyszentkirály határából került elő. További elterjedése várható.

A terület nem tartozik a Natura 2000-res területek közé.

Fauna

Mollusca – Puhatestűek

Helix pomatia (L.) – Éti csiga

Aves – Madarak

Carduelis carduelis (L.) – Tengelic

Carduelis chloris (L.) – Zöldike

Coccothraustes coccothraustes (L.) – Meggyvágó

Dendrocopos major L. – Nagy fakopáncs

Erithacus rubecula (L.) – Vörösbegy

Fringilla coelebs L. – Erdei pinty

Parus caeruleus L. – Kék cinege

Parus major L. – Széncinege

Parus palustris L. – Barátcinege

Sitta europaea L. – Csuszka

Sylvia atricapilla (L.) – Barátposzáta

Turdus merula L. – Fekete rigó

Turdus philomelos Ch.L.Brehm – Énekes rigó

d. A terület a Veszprémi-fennsíkba mélyen bevágódott Tekerés-völgy alsó szakaszán, a meanderező völgy egyik derékszögű fordulójától ÉNy-ra található. A tágabb környék klímazonális erdőtársulását a város közelsége folytán leirtották, természetes erdők csak kevés helyen, leginkább a meredek völgyoldalakon, szűk völgyaljakban maradtak fenn. A mozaikos erdőborítás nagy részét a másodlagos dolomitkopárokra telepített fekete- és erdeifenyvesek alkotják. A megmaradt kopárokat napjainkban is legeltetik. Az enyhébb lejtők lösz alapköze a növényzeti mintázat változása révén jól elkülöníthető. A területet északkeletről részben kiskertes övezet határolja. Távolabb, nyugatra a Csatár-hegy kiskertes övezete helyezkedik el.

Flóra

Felnyíló, mészkedvelő lejtő és törmelékgyep: Sík felszíneken és kevésbé meredek, de dolomitos oldalakon egyaránt előforduló fátlan életközösség, melynek szukcessziója az egykor leirtott mészkedvelő tölgyes irányába, - spontán cserjésedés, erdősödés fázison keresztül - a sekély talaj és kedvezőtlen vízviszonyok folytán rendkívül lassú. Jellemző fajai közül a területen a következők találhatók: *Bromus pannonicus*, *Cerastium glutinosum*, *Dianthus ponederae*, *Erophila verna*, *Festuca pallens*, *F. rupicola*, *F. valesiaca*, *Melica ciliata*, *Potentilla arenaria*, *Sanguisorba minor*, *Saxifraga tridactylites*.

Kötött talajú sztyepprétek (lösz, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák): A dolomitot takaró löszön kialakuló hegylábi szárazgyep, melynek növényzete elüt a dolomitos felszínű szomszédos területekétől. A puha lösz alapkőzet folytán a növényzet összetétele megváltozik, erősebben záródik. Jellemző növényei: *Adonis vernalis*, *Agrimonia eupatoria*, *Astragalus*

austriacus, *A. onobrychis*, *Bromus inermis*, *Carex humilis*, *Chamaecytisus austriacus*, *Chrysopogon gryllus*, *Dorycnium germanicum*, *Eryngium campestre*, *Euphorbia glareosa*, *Falcaria vulgaris*, *Festuca rupicola*, *Filipendula vulgaris*, *Galium verum*, *Koeleria cristata*, *Ononis spinosa*, *Plantago media*, *Poa angustifolia*, *Salvia pratensis*, *S. nemorosa*, *Stipa capillata*, *S. pennata*, *Teucrium chamaedrys*, *T. montanum*.

Sziklafalak és kőfalak pionír növényzete: Az Ördögrágtá-kő dolomitkibúvásának növényzetét soroljuk ide. Edényes növények a sziklafelszín repedéseiben, mélyedéseiben felhalmozott talajon (rendzina) jelennek meg. E növényzet uralja a tereplépcsők csekély szintkülönbséggel bíró meredek falait és platóit. Jellemző, a területen megtalálható edényes fajai: *Asplenium trichomanes*, *Cardaminopsis arenosa*, *Cerastium glutinosum*, *Chelidonium majus*, *Erophila verna*, *Jovibarba globifera*, *Melica ciliata*, *Sedum acre*.

Galagonyás-kökényes-borókás cserjések: A terület több pontján megjelenő sűrűbben vagy lazábban záródó cserjések. Többnyire önálló foltokat alkotnak, de megjelenhetnek a törmeléklejtő erdő szegélyében is. Lokálisan a lösz alapkőzetű helyekre jellemzőek. Helyenként a közeli erdők fái és a kiskertekből kivaduló nem őshonos fás növények is feltűnnek benne. Jellemző fajaik: *Acer campestre*, *Bromus inermis*, *Campanula rapunculoides*, *Crataegus monogyna*, *Dactylis glomerata*, *Euonymus europaeus*, *Festuca rupicola*, *Fraxinus ornus*, *Geum urbanum*, *Ligustrum vulgare*, *Prunus spinosa*, *Quercus cerris*, *Rosa elliptica*, *Securigera varia*, *Viburnum lantana*, *Viola odorata*.

Tölgyes jellegű sziklaerdők és egyéb elegyes üde erdők: Az Ördögrágtá-kő oldalában megjelenő kis kiterjedéssel bíró erdő. Meghatározó a meredek, sziklás, törmelékes oldal. Jellemző fajai: *Acer campestre*, *Adoxa moschatellina*, *Bromus pannonicus*, *Carex humilis*, *Carpinus betulus*, *Corydalis cava*, *C. pumila*, *Corylus avellana*, *Crataegus calycina*, *C. monogyna*, *Dactylis glomerata*, *Fraxinus ornus*, *Lamium maculatum*, *Linum tenuifolium*, *Quercus cerris*, *Q. polycarpa*, *Parietaria officinalis*, *Ranunculus ficaria*, *Urtica dioica*, *Vincetoxicum hurundinaria*, *Viola odorata*, *Campanula rapunculoides*, *C. rotundifolia*.

Gyertyános – kocsánytalan tölgyesek: Az Ördögrágtá-kőtől DK-re található völgyalji élőhely keskeny sávjában jelenik meg. Gyepszintjét üde erdei fajok alkotják, jellemző kora tavaszi aszpektussal. Jellemző fajai: *Adoxa moschatellina*, *Aegopodium podagraria*, *Carpinus betulus*, *Campanula rapunculoides*, *Corydalis cava*, *C. pumila*, *Corylus avellana*, *Poa nemoralis*, *Pulmonaria officinalis*, *Quercus polycarpa*, *Viola reichenbachiana*. Lokális megjelenése a völgyaljban uralkodó ökológiai viszonyoknak köszönhető.

A területen több alkalommal (időpontban) végzett terepbejárás során hét védett faj került elő:

Adonis vernalis – Tavaszi hérics

Erysimum odoratum – Magyar repcsény

Jovibarba globifera ssp. hirta – Közönséges sárga-kövirózsa

Linum tenuifolium – Árlevelű len

Ranunculus illyricus – Selymes boglárka

Sorbus graeca – Déli berkenye

Stipa pennata – Pusztai árvalányhaj

Fauna

A terület védett állatfajai a következők:

Mollusca (Puhatestűek)

Helix pomatia (L.) – Éti csiga (védett)

Araneae (Pókok)

Atypus affinis Eichwald, 1830 – Tölgyestorzpók (védett)

Eresus cinnabarinus (Olivier, 1789) – Bikapók (védett)

Mantodea (Fogólábúak)

Mantis religiosa L. – Imádkozó sáska (védett)

Coleoptera (Bogarak)

Amara gebleri Dej. – Termetes közfutó (értékes)

Carabus convexus Fabr. – Selymes futrinka (védett)

Carabus coriaceus L. – Börfutrinka (védett)

Carabus germari exasperatus Duft. – Dunántúli kékfutrinka (védett)

Carabus hortensis L. – Aranypettyes futrinka (védett)

Carabus nemoralis O.F. Müll. – Ligeti futrinka (védett)

Carabus scheidleri pannonicus Csiki – Pannon változófutrinka (védett)

Dorcus parallelepipedus L. – Kis szarvasbogár (védett)

Lucanus cervus L. – Szarvasbogár (védett)

Harpalus quadripunctatus Dej. – Négyponos fémfutó (értékes)

Harpalus xanthopus winkleri Schaub. – Sárgalábú Winkler-futó (értékes)

Ophonus gammeli Schaub. – Kéklő bársonyfutó (értékes)

Trechus obtusus Erichson – Zömök fűrgefutonc (értékes)

Aves (Madarak)

Coturnix coturnix L. – Fűrj

Buteo buteo L. – Egerészölyv

Streptopelia turtur L. – Vadgerle

Cuculus canorus L. – Kakukk

Merops apiaster L. – Gyurgyalag

Upupa epops L. – Búbosbanka

Jynx torquilla L. – Nyaktekeres

Dendrocopos maior L. – Nagy fakopáncs

Alauda arvensis L. – Mezei pacsirta

Anthus trivialis L. – Erdei pityer

Erithacus rubecula L. – Vörösbegy

Luscinia megarhynchos Ch. L. Brehm – Fülemlüle

Saxicola torquata L. – Cigány csaláncsúcs

Turdus merula L. – Fekete rigó

Turdus philomelos Ch. L. Brehm – Énekes rigó

Turdus viscivorus L. – Léprigó

Sylvia curruca L. – Kis poszáta

Sylvia communis Lath. – Mezei poszáta

Sylvia atricapilla L. – Barátposzáta

Phylloscopus collybita Vieill. – Csilpcsalpfüzike

Regulus regulus L. – Sárgafejű királyka

Aegithalos caudatus L. – Őszapó

Parus palustris L. – Barátcinege
Parus ater L. – Fenyvescinege
Parus caeruleus L. – Kék cinege
Parus maior L. – Széncinege
Sitta europaea L. – Csuszka
Oriolus oriolus L. – Sárgarigó
Fringilla coelebs L. – Erdei pinty
Serinus serinus L. – Csicsörke
Carduelis chloris L. – Zöldike
Carduelis carduelis L. – Tengelic
Coccothraustes coccothraustes L. – Meggyvágó
Emberiza citrinella L. – Citromsármány
Emberiza calandra L. – Sordély
Lanius collurio L. – Tövisszúró gébics

e. A Fejes-völgy (itt helyezkedik el napjainkban a Veszprémi Állatkert) és a vár délnyugati oldala alatt található Jókai utca között emelkedik a Jeruzsálemhegy. Egykori kőfejtőjében találta Laczkó Dezső a kavicsfogú álteknős maradványait. A kőbányát a XX. század első felében megszüntették, a területet teljesen beépítették. A Jeruzsálemhegy északi felén található dombot nevezték Sintér-dombnak, mivel egyidőben ott volt a gyepmesteri telep. A domb déli részén – a jeruzsálem-hegyi temetőtől északra – ma az Endródi-lakótelep házai állnak. A Sintér-domb északi része a Veszprémi-sédre erősen lejt, ezért beépítésre alkalmatlan. A dombot keresztülvágva vezették a közutat a völgyhíd déli végéhez.

Flóra

Felnyíló, mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek: A terület meredek oldalainak egy részét borító fátlan növénytársulás. Kitétsége változó, a keleti és nyugati lejtőkön, de az északi meredek oldalakon is jelen van. Szukcessziója az egykor leirtott mészkedvelő tölgyes irányába, - spontán cserjésedés, erdősödés fázison keresztül - a sekély talaj és kedvezőtlen vízviszonyok folytán rendkívül lassú. Életközösségét a természetes szukcesszió cserjésedése veszélyezteti. Jellemző fajai közül a területen a következők találhatók: *Bromus pannonicus*, *Carex humilis*, *Cerastium glutinosum*, *Chrysopogon gryllus*, *Dianthus plumarius* ssp. *lumnitzeri*, *D. pontederæ*, *Festuca pallens*, *F. rupicola*, *Fumana procumbens*, *Hippocrepis comosa*, *Hornungia petraea*, *Jurinea mollis*, *Melica ciliata*, *Potentilla arenaria*, *Pseudolysimachion spicatum*, *Sanguisorba minor*, *Saxifraga tridactylites*, *Scorzonera austriaca*, *Seseli leucospermum*, *Stipa eriocalis*, *Teucrium montanum*. Állományai a meredek letörések pionír növényzetével és spontán cserjésedő, erdősödő foltokkal mozaikolnak. A terület plakor helyzetű, bolygatott, intenzíven taposott részein már jellegtelen félszáraz gyepek (OC) alakulnak ki.

Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok: A Harmat utcából kiágazó burkolatlan zsákutca visz fel a terület keleti oldalára. Ennek platójáról szép kilátás nyílik a városra, különösen a Vár-hegy – Benedek-hegy tömbjére. A plató degradált, taposott növényzettel bír, ennek ellenére az *Inula oculus-christi* itt is megjelenik. Jellemző, lokálisan előforduló fajai: *Anthriscus cerefolium* ssp. *trichospermum*, *Arenaria serpyllifolia*, *Berteroa incana*, *Capsella bursa-pastoris*, *Chelidonium majus*, *Cichorium intybus*, *Cirsium arvense*, *Convolvulus arvensis*, *Elymus repens*, *Erodium cicutarium*, *Festuca rupicola*, *Galium verum*,

Lotus corniculatus, Ornithogalum umbellatum, Plantago lanceolata, Poa angustifolia, Silene vulgaris, Stellaria media, Urtica dioica.

Galagonyás-kökényes-borókás cserjések: A terület völgyelésétől nyugatra, a keleti kitettségű lejtő déli felében, illetve a terület ÉK-i szegélyén erőteljesebb cserjésedés térképezhető. A cserjék besűrűsödése változó, helyenként kisebb gyepekkel mozaikolnak. Fajkészlete: Acer campestre, Berberis vulgaris, Festuca rupicola, Fraxinus ornus, Geum urbanum, Ligustrum vulgare, Prunus spinosa, Rubus sp., Securigera varia.

Keményfás jellegtelen vagy telepített erdők: A területbe eső völgyelés déli felében, a meredek keleti lejtőn jellegtelen lombos erdő van, mely rövid szakaszon átmegy a völgyelés másik oldalára is. A meredek lejtő nehezen járható, aljnövényzet nem figyelhető meg. Az erdőalkotó fajok: Acer campestre, A. negundo, A. platanoides, Fraxinus ornus. Eredet ismeretlen, részben telepített, részben pedig pionír fafajok spontán betelepülésével jött létre.

Erdei- és feketefenyvesek: Telepített feketefenyő állomány, mely a völgyeléstől nyugatra eső részen nagy területet borít. Erős árnyalását csak néhány közönséges cserje, pl. Prunus spinosa és lágyszárú növény bírja. Az utóbbiak közé tartozik a Viola hirta. Az erős lejtés miatt helyenként nehezen járható. A szél általi döntés a lejtőszög és a sekély talaj folytán gyakori.

A sziklafalak pionír növényzete is jelen van, de kis foltjai a vegetációs térképen a függőleges kiterjedés miatt nem ábrázolhatók, növényei a felnyíló gyepekben (H2) kaptak helyet.

A terület fokozottan védett fajai

Dianthus plumarius ssp. lumnitzeri – Lumnitzer-szegfű
Seseli leucospermum – magyar gurgolya
Aethionema saxatile – kövi sulyoktáska
Centaurea triumfettii – tarka imola
Erysimum odoratum – Magyar repcsény
Inula oculus-christi – Selymes peremizs
Jovibarba globifera ssp. hirta – Közönséges sárga-kövirózsa
Jurinea mollis – kishétkű hangyabogáncs
Paronychia cephalotes – keskenylevelű ezüstvirág
Stipa eriocaulis – délvidéki árvalányhaj

Fauna

A terület védett állatfajai a következők:

Mollusca (Puhatestűek)

Helix pomatia (L.) – Éti csiga (védett)

Mantodea (Fogólábúak)

Mantis religiosa L. – Imádkozó sáska (védett)

Heteroptera (Poloskák)

Tropidothorax leucopterus G. – Vadpaprika-bodobács (értékes)

Coleoptera (Bogarak)

Carabus coriaceus L. – Bőrfutrinka (védett)

Lepidoptera (Lepkék)

Inachis io L. – Nappali pávaszem (védett)
Iphiclides podalirius L. – Kardoslepke (védett)
Papilio machaon L. – Fecskefarkú lepke (védett)

Aves (Madarak)

Dendrocopos maior L. – Nagy fakopáncs
Erithacus rubecula L. – Vörösbegy
Turdus merula L. – Fekete rigó
Turdus philomelos Ch.L.Brehm – Énekes rigó
Turdus viscivorus L. – Léprigó
Sylvia atricapilla L. – Barátposzáta
Phylloscopus collybita Vieill. – Csilpcsalpfüzike
Regulus regulus L. – Sárgafejű királyka
Parus palustris L. – Barátcinege
Parus ater L. – Fenyvescinege
Parus caeruleus L. – Kék cinege
Parus maior L. – Széncinege
Sitta europaea L. – Csuszka
Tichodroma muraria L. – Hajnalmadár
Fringilla coelebs L. – Erdei pinty
Serinus serinus L. – Csicsörke
Carduelis chloris L. – Zöldike
Carduelis carduelis L. – Tengelice
Coccothraustes coccothraustes L. – Meggyvágó

f. A terület a Dunántúli-középhegység nagytáj, Bakonyvidék középtáj, Északi-Bakony kistájcsoport, Veszprém–Devecseri-árok kistáj területére esik. E kistáj az Északi- és Déli-Bakonyt elválasztó árokként a vidék legalacsonyabb része. Süllyedő felszínének tengeri üledékes kőzetét foltokban jégkorszaki lösz és a Veszprémi-séd negyedkori üledékei borítják. A dolomit helyenként a felszínre bukkan, ilyen kibukkanás a terület sziklaalakzata is.

Figyelemmel a helyenként kedvező talajviszonyaira, a szűkebb környék régóta lakott hely. A rómaiak megtelepedését bizonyító leletek, avar kori temető és longobárd sír került elő a pusztai területéről. Jutas neve Árpád vezér Jutocsa nevű fiának emlékét őrzi, melynek alapján feltételezhető, hogy Veszprém környékét a fejedelmi család szállta meg. Jutas a középkorban saját határral, templommal bíró önálló település a királyné városa – Veszprém – mellett. Eleinte a királyné tulajdona, aki jogosult volt hű embereinek – hűbéreseinek - továbbajándékozni azt. A terület fokozatosan a Veszprémi Káptalan tulajdonába került. Birtokviszonyai különösen a török időkben voltak zavarosak, mivel a település pusztává vált, s a parlagon maradt földeket a megmaradt szerzetesrendek és a várórség használta. A 18. század második felében a pusztai ismét lakott. Földesurainak jelentős jövedelmet jelentett a Veszprémi-séd mentén álló malmaik bérbe adása, melyek kalló-, őrlő- és deszkametsző malmok voltak. A Veszprémi Káptalan két malommal bírt. Ezek egyikének neve - „Sziklaaljmalom” - idézi a terület sziklakibúvását. A határ másik fontos haszonvétele a legeltetés volt, melyre elsősorban a vékony talajtakaróval fedett dolomit alapkőzetű területeket használták. Ezek egykori erdőtakaróját (mészkedvelő tölgyes) a város közelsége folytán irtották le. A legeltetés, állatgondozás munkaerőigénye eredményezte a pusztai újranevelését. A népességszám az 1818-as 93 főről 1944-re 251 főre növekedett. A pusztai területén létesült a XIX. század második felében a korábban Jutasállomás, napjainkban Veszprém-külső néven ismert vasútállomás 1868-1870 között (VARGA, 2009) Említést érdemel a területtől ÉK-re, 2,

5 km-re található Miklád nevű határrész, mely vékony tőzegréteggel bíró egykori láp, ma ex lege védett terület.

A terület ma Veszprém Jutas városrésze családi házas övezetének keleti szélén lakóházakkal és kisüzemi telephelyekkel körbevéve található. DK-i irányban a Veszprémi-séd 170 m-re, Veszprém-külső vasútállomás 500 m-re található. ÉK-re a városi szennyvíztisztító távolsága 700 m.

Flóra

Felnyíló, mészkedvelő lejtő és törmelékgyepek: A dolomit sziklakibúvás oldalait borító, mélyebb, lösszel kevert talajokon kialakult erősebben záródó gyepek, melynek szukcessziója az egykor leirtott mészkedvelő tölgyes irányába, - spontán cserjésedés, erdőszedés fázison keresztül, a kedvezőtlen vízviszonyok folytán rendkívül lassú. Jellemző fajok közül a területen a következők találhatók: *Carex humilis*, *Convolvulus cantabrica*, *Cerastium glutinosum*, *Erophila verna*, *Festuca rupicola*, *Melica ciliata*, *Potentilla arenaria*, *Sanguisorba minor*, *Saxifraga tridactylites*. Lokális védett faj a *Convolvulus cantabrica*. A terület közúttal határos nyugati részét már jellegtelen száraz gyepek (OC) uralja.

Sziklafalak és kőfalak pionír növényzete: Meredek sziklafelszínek növényzetét soroljuk ide. Edényes növények a sziklafelszín repedéseiben, mélyedéseiben felhalmozott talajon (rendzina) jelennek meg. Ezek a terület csúcsi részén és a délre néző sziklaletöréseken tűnnek fel. Jellemző, a területen megtalálható edényes fajok: *Asplenium ruta-muraria*, *Cerastium glutinosum*, *Erophila verna*, *Melica ciliata*, *Saxifraga tridactylites*, *Sedum acre*, *S. sexangulare*.

Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok: A közúttal párhuzamosan, sík felszínem vagy enyhe lejtőszög mellett jelennek meg. Jellemző, lokálisan előforduló fajok: *Anchusa officinalis*, *Arenaria serpyllifolia*, *Berteroa incana*, *Capsella bursa-pastoris*, *Dactylis glomerata*, *Daucus carota*, *Elymus repens*, *Erodium cicutarium*, *Erophila verna*, *Festuca rupicola*, *Galium verum*, *Ornithogalum umbellatum*, *Poa angustifolia*, *Polygonatum aviculare*, *Sambucus nigra*, *Silene vulgaris*, *Stellaria media*, *Taraxacum officinale*, *Verbascum phlomoides*.

Convolvulus cantabrica – borzas szulák

Agropyron cristatum - taréjos búzafű

Fauna

A szikla kis területén számtalan rovarfaj található, de többségében közönséges, mindenütt megtalálható fajok. A kutatás során előkerült fajok közül egy védett fogólábút, egy ritka, de nem védett poloskát, valamint öt védett madárfajt találtunk. Fokozottan védett faj a területen nem fordult elő.

Mantodea – Fogólábúak

Mantis religiosa L. – Imádkozó sáska

Heteroptera – Poloskák

Ancyrosoma leucogrammes Gmel. – Vállas poloska

Aves – Madarak

Emberiza citrinella L. – Citromsármány

Lanius collurio L. – Tövisszűrő gébics

Phoenicurus ochruros Gm. – Házi rozsdafarkú

Streptopelia turtur L. – Vadgerle
Sylvia communis Lath. – Mezei poszáta

g. Szubmontán és montán bükkösök, Pannon cseres-tölgyesek, közép-európai sziklai bükkösei mészkövön, Pannon gyertyános-tölgyesek, Pannon molyhos tölgyesek, Fajok: Havasi cincér (*Rosalia alpina*) Leánykörcsin (*Pulsatilla grandis*)

h. Kiemelt fontosságú cél a következő fajok/élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, helyreállítása: Élőhelyek: Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*), Szubkontinentális peripannon cserjések, Szubpannon sztyeppék Fajok: Lápi tarkalepke (*Euphydryas aurinia*) Magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*) Szent-István szegfű (*Dianthus plumarius* subsp. *regis-stephani*). A terület fő célkitűzései: A kijelölés alapjául szolgáló gyepek élőhelytípusok fenntartása; A szubpannon gyepek becserjésedésének, és technikai sportokkal történő károsításának megakadályozása; A pannon sziklagyep és a szubpannon gyepek élőhelyek további erdősítése kerülendő. Meg kell vizsgálni a beerdősített, de még jó állapotban lévő pannon sziklagyep és szubpannon sztyepp visszaalakításának lehetőségeit, mert a területen kiterjedt fiatal fekete fenyő ültetvények találhatók, melyek nagy részét a pannon sziklagyep és a szubpannon sztyepp élőhelyekbe telepítették. A Magyar Honvédség kezelésében lévő területeken futó, katonai tevékenységhez köthető úthálózat felülvizsgálatával, a felesleges utakon történő közlekedés visszaszorítása, szükség szerinti megakadályozása a szubpannon sztyepp egybefüggősége érdekében. További célok és végrehajtandó intézkedések: A területen található fekete fenyő egyes molyhos tölgyes erdőállományok természetes átalakulási folyamatait hagyják érvényesülni. Ezeken az élőhelyeken a fekete fenyő eltávolítása felesleges bolygatást jelent; Hosszú távon a területen található fiatal fekete fenyő erdőállományok átalakítása szubpannon gyeppé és/vagy pannon sziklagyeppé, valamint a spontán terjedő fekete fenyő egyedek eltávolítása a gyepekből; A gyepek nem dolomit alapkőzetben kialakuló típusainak (hegylábi vastagabb talajok) fokozódó cserjésedésének megakadályozása a gyepterületek extenzív legeltetésével vagy cserjeirtással; Az ürge élőhelyén a rendszeres legeltetéses gyepterület kezelés biztosítása; A terület technikai sportokkal történő károsításának megakadályozása.

i. Kiemelt fontosságú cél a következő fajok/élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, helyreállítása: Élőhelyek: Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*), Szubmontán és montán bükkösök, A *Cephalanthero-Fagion* közép-európai sziklai bükkösei mészkövön, Pannon cseres-tölgyesek, Szubpannon sztyeppék, Pannon gyertyános-tölgyesek, Pannon molyhos tölgyesek. Fajok: Fénylő zsoltina (*Serratula lycopifolia*) Füstös ősziaraszoló (*Lignyoptera fumidaria*) Havasi cincér (*Rosalia alpina*) Lápi tarkalepke (*Euphydryas aurinia*) Nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*) Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) Piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) Skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) Szarvasbogár (*Lucanus cervus*) Szent-István szegfű (*Dianthus plumarius* subsp. *regis stephani*)

A jelölő erdei élőhelyeken a természetszerű felújítások elősegítése, az ezeket akadályozó, nehezítő vagy akár lehetetlenné tevő hatások közöttük az élőhely vadeltartó képességét meghaladó nagyvadállomány kedvezőtlen hatásának, elhárítása; A területen található nem őshonos (pl. muflon) vadfajok visszaszorítása; A gyertyános-tölgyes, és bükkös erdőállományok tekintetében, amelyek a klímaváltozás által leginkább veszélyeztetettek, kerülni kell az eredeti célállomány felújulását veszélyeztető felújítási módokat. A területen a jelölő (gazdasági jelentőségű) erdei élőhelyek típusonként külön vizsgáltkorosztályszerkezete esetén az idős állományok (80 év fölött) legalább 20%-os arányának biztosítása;. Fokozatos felújítógáccsal kezelt területeken, ahol a felújítás már elkezdődött, a

végvágás során legalább 10 % hagyásfa illetve hagyásfacsoport valamint odvas fák maradjanak fenn, vagyis FVV előírásnál ne maradjon 100 %, hanem az eredeti fakészlet (első bontás előtti fakészlet) 90 %-a. A véghasználat megkezdése előtt történjen a hagyásfa csoportok kijelölése szélálló, általában szegélyeken található csoportok meghagyásával. A hagyásfa csoportokban a továbbiakban művelési és használati tevékenységet nem szabad végezni. A sekély talajú meredek lejtőkön kialakult sziklai erdőkben és molyhos tölgyeseknél a fahasználat (EÜ termelés is) teljes mellőzése szükséges. Állományaik vágáskor nélküli talajvédelmi rendeltetésű erdőként kezelendők. A déli oldalon található cseres-tölgyesek természetes felújítása során fokozatos áttérés a szálaló vágásra. A területen előforduló xilofág rovarfajok (havasi cincér, nagy höscincér, szarvasbogár) és a denevérfajok (pl. nagyfülű denevér) állományainak fennmaradása érdekében a csúcscsáradt faegyedek, odvas fák kímélete szükséges. Meg kell akadályozni a szubpannon gyepek becserjésedését, és technikai sportokkal történő károsítását. Az ürge élőhelyén a rendszeres legeltetéses gyepterület kezelés biztosítása; A Magyar Honvédség kezelésében lévő területeken futó, katonai tevékenységhez köthető úthálózat felülvizsgálatával, a felesleges utakon történő közlekedés visszaszorítása, szükség szerinti megakadályozása; a szubpannon sztyeppek egybefüggősége érdekében. További célok és végrehajtandók: A területen található fekete fenyő elegyes molyhos tölgyes erdőállományok természetes átalakulási folyamatait hagyják érvényesülni. Ezek az élőhelyeken a fekete fenyő eltávolítása felesleges bolygatást jelent. A jövőben a gyepterület típusok arányának fenntartása érdekében, a gyepek erdősítésének kerülése; Az adventív és a gyepekre veszélyt jelentő bálványfát és ezüstfa visszaszorításáról gondoskodni kell. A gyepek fokozódó cserjésedését a gyepterületek extenzív legeltetésével vagy cserjeirtással kell megakadályozni. A területen a technikai sportok folytatásának visszaszorítása; A tisztások gyepterület jellegét megváltoztató művelés megvalósításának kerülése (pl. erdősítés, vadföld); A vérfűhöz kötődő hangyabogár fajok állományainak fennmaradása érdekében tisztásokon található vérfűves rétek esetében június 15-től szeptember 1-ig gyepterületet ne végezzünk a rétek teljes területén, hanem érintetlenül hagyott sávok, részterületek meghagyása szükséges. Ajánlott a kezeléseket június 15. előtti vagy szeptember 1. utáni elvégzése. A füstös ősziaraszoló élőhelyén kerülni kell a faj élőhelyén az új nyomok kialakulását, és a jelentős bolygatással járó katonai tevékenységet

j. Kiemelt fontosságú cél a következő faj kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, helyreállítása: Fajok: Ürge (*Spermophilus citellus*). Általános célkitűzés: Az országos szinten kiemelkedő ürge populáció fennmaradásának biztosítása. Specifikus célok: A terület fő célkitűzései: Az ürge (*Spermophilus citellus*) állomány nagysága és állományának területi kiterjedése ne csökkenjen. Ennek érdekében élőhelyén a rendszeres kaszálásos vagy legeltetéses gyepterület kezelés biztosítása. A rendeltetészerű és szükségszerű repülőterület tevékenység körébe nem tartozó, az ürgeállományt megzavaró, illetve károsító tevékenységek visszaszorítása a területen. Kivételt képeznek a természetvédelmi céllal végzett tevékenységek (befogások, áttelepítések, tudományos céllal végzett kutatások). A repülőterület infrastruktúra fejlesztése ne járjon együtt az ürge állomány élőhelyének feldarabolódásával, az ürgepopuláció szétaprózódásával, elszigetelődésével. További célok és végrehajtandók: A területen található cserjésedett gyepek legelőterületté alakítása.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A területen lévő földtani, víztani, vegetációs, florisztikai, faunisztikai, táji és kultúrtörténeti értékek megőrzése fontos érdekünk. A tájértékek megőrzésében a védetté nyilvánítással az első és legfontosabb lépést megtettük. De legalább ilyen fontos, hogy tudatosuljon is ezeknek a természeti értékeinknek az egyedi, különleges, vagy ritkaságvolta. Az értéktárba történő

felvétel egyrészt ennek adhat nyomatékot, másrészt szemléletformáló szerepe is van: az értékek sokféleségére is ráirányítja a figyelmet.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

BADINSZKY PÉTER (1967): A veszprémi Aranyos-völgy és Séd-völgy triász képződményei. Szakdolgozat. Kézirat. Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Központi Könyvtár, Budapest.

BADINSZKY PÉTER (1973a): A Veszprém környéki felsőkarni földolomit üledékföldtani vizsgálata. Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 12. 53-71. p.

BADINSZKY PÉTER (1973b): Újabb őslénytani és földtani megfigyelések a veszprémi karni képződmények rétegsorában. Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 12. 43-51. p.

BÁLDI ANDRÁS– MOSKÁT CSABA – SZÉP TIBOR (1997): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer IX. Madarak. – Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest, 81 p.

BENCE GÁBOR. et al.(1990): A Bakony-hegység földtani képződményei (Geology of Bakony Mts., Hungary). Magyarázó a Bakony-hegység fedetlen földtani térképéhez 1:50 000. MÁFI, Budapest. 119 p.

BÖLÖNI JÁNOS et al. (szerk.) (2007): Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer. ÁNÉR 2007. Kézirat. MTA Botanikai Kutató Intézete, Vácrátót. 184 p.

CHOLNOKY Jenő (1938): Veszprém. Árpád Részvénytársaság ny., Kalocsa 1938. 184 p. (Balatoni Társaság Könyvtára 4.) Reprint kiadás: Szokoly Antikvárium, Veszprém 1993.

FEKETE GÁBOR – MOLNÁR ZSOLT – HORVÁTH FERENC (szerk.) (1997): Nemzeti Biodiverzitás – monitorozó Rendszer II. A magyarországi élőhelyek leírása, határozója és a Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer. Kiad. A Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest. 298 p.

HARASZTHY LÁSZLÓ (szerk.) (1998): Magyarország madarai – Mezőgazda, Budapest, 441 p.

LACZKÓ DEZSŐ (1911) Veszprém városának és tágabb környékének geológiai leírása. A Balaton tudományos tanulmányozásának eredményei. Kiad. A Magyar Földrajzi Társaság Balaton Bizottsága, Budapest. 1. köt. 1. rész Függelék I.. 189 p. 2 t.

PEREGI ZSOLT-RAINCSÁK GYÖRGY (1983): Magyarázó a Bakony-hegység 20 000-es földtani térképsorozatához. Kiad. a Magyar Állami Földtani Intézet, Budapest. 103 p.

SIMON TIBOR (2000): A magyarországi edényes flóra határozója. Harasztok – virágos növények. 4. átd. kiad. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 976 p.

TANAY ISTVÁN (1958): Veszprém karsztvíz feltárások. Hidrológiai Közlöny 38. 175-181. p.

VARGA BÉLA (2009): Veszprém város lexikona. Szerzői kiadás. OOK Press ny. Veszprém 976 p.

ZÓLYOMI BÁLINT (1989): Természetes növénytakaró 89. p. in Pécsi M. (szerk.): Magyarország nemzeti atlasza. Kartográfiai Vállalat K., Budapest 395 p.

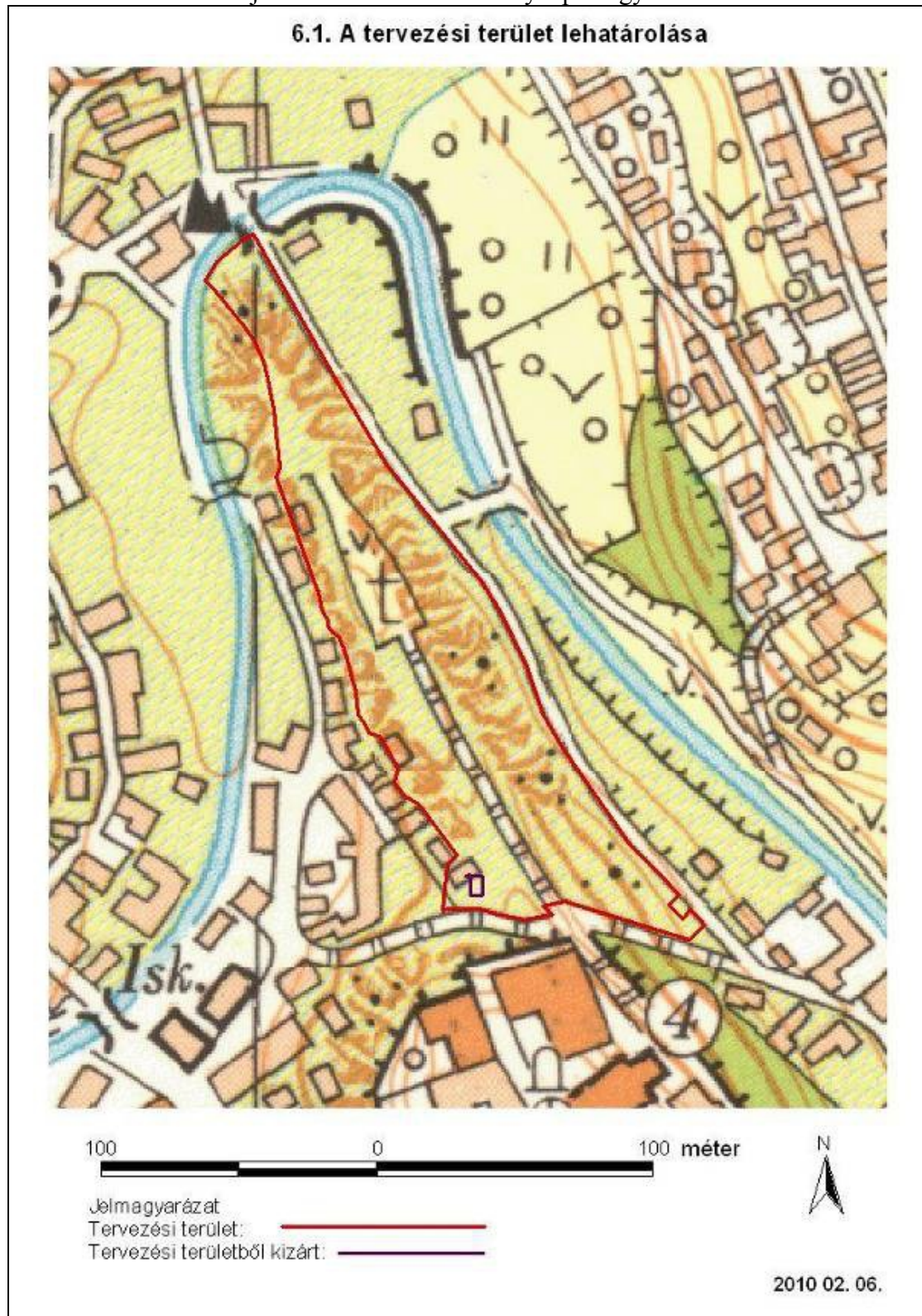
8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

a-i. www.veszprem.hu

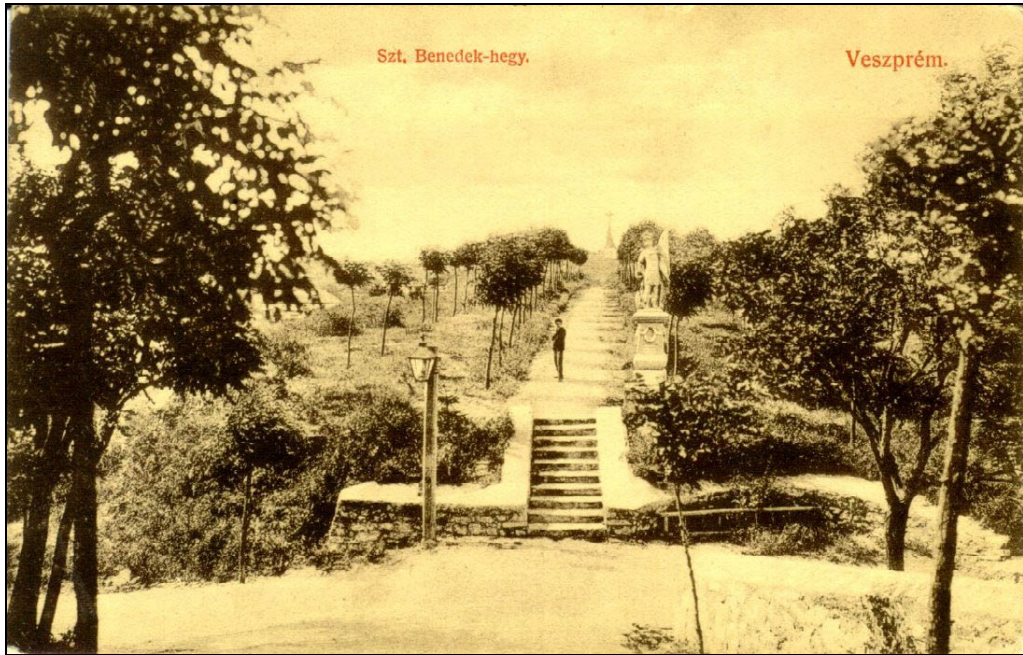
g-j. <http://natura2000.eea.europa.eu/>

III. MELLÉKLETEK

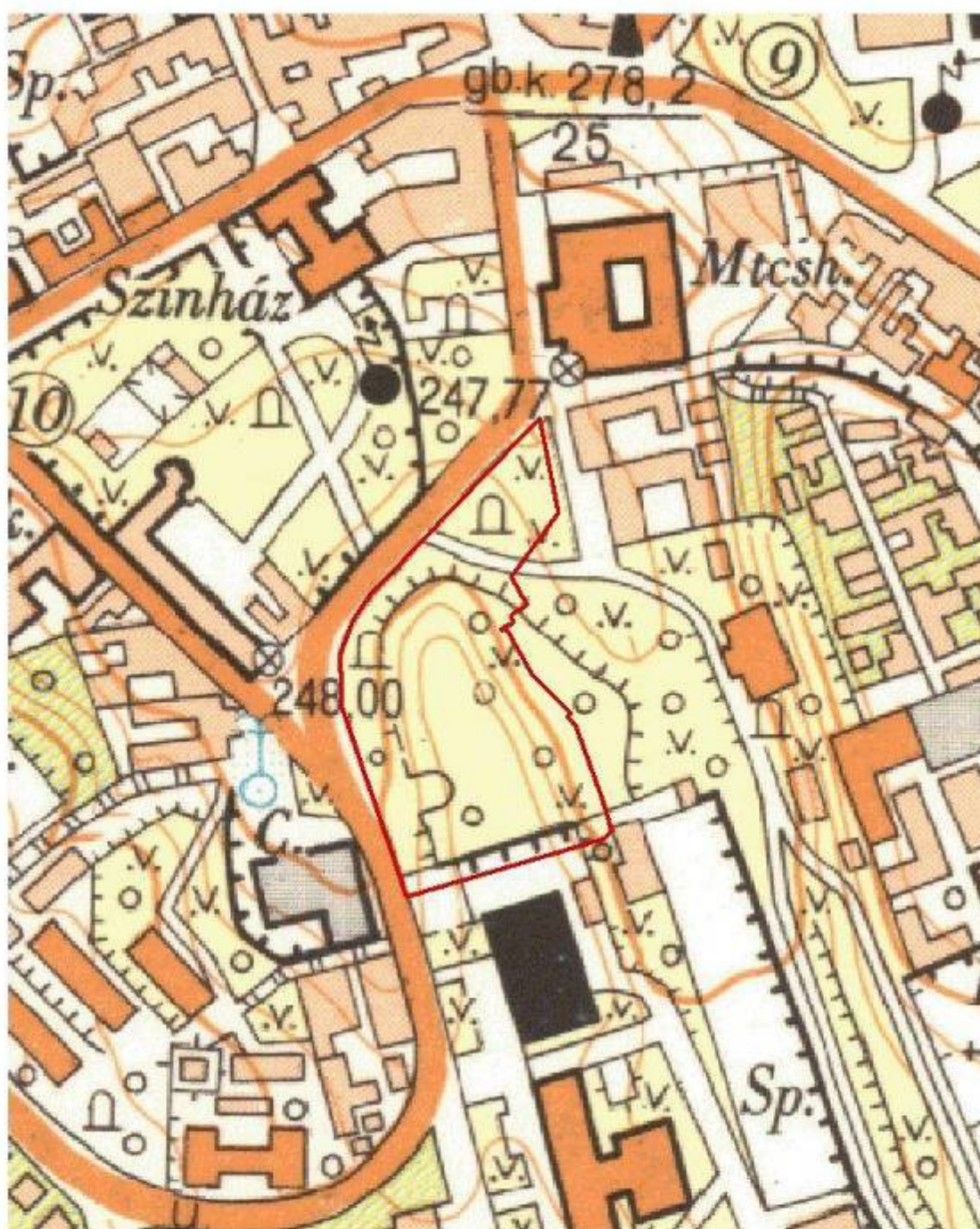
1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja

Benedek hegy

6.1. A tervezési terület lehatárolása

60 0 60 120 180 méter

Jelmagyarázat
Tervezési terület: ———

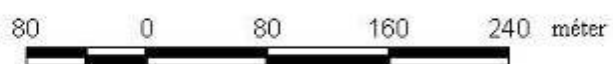
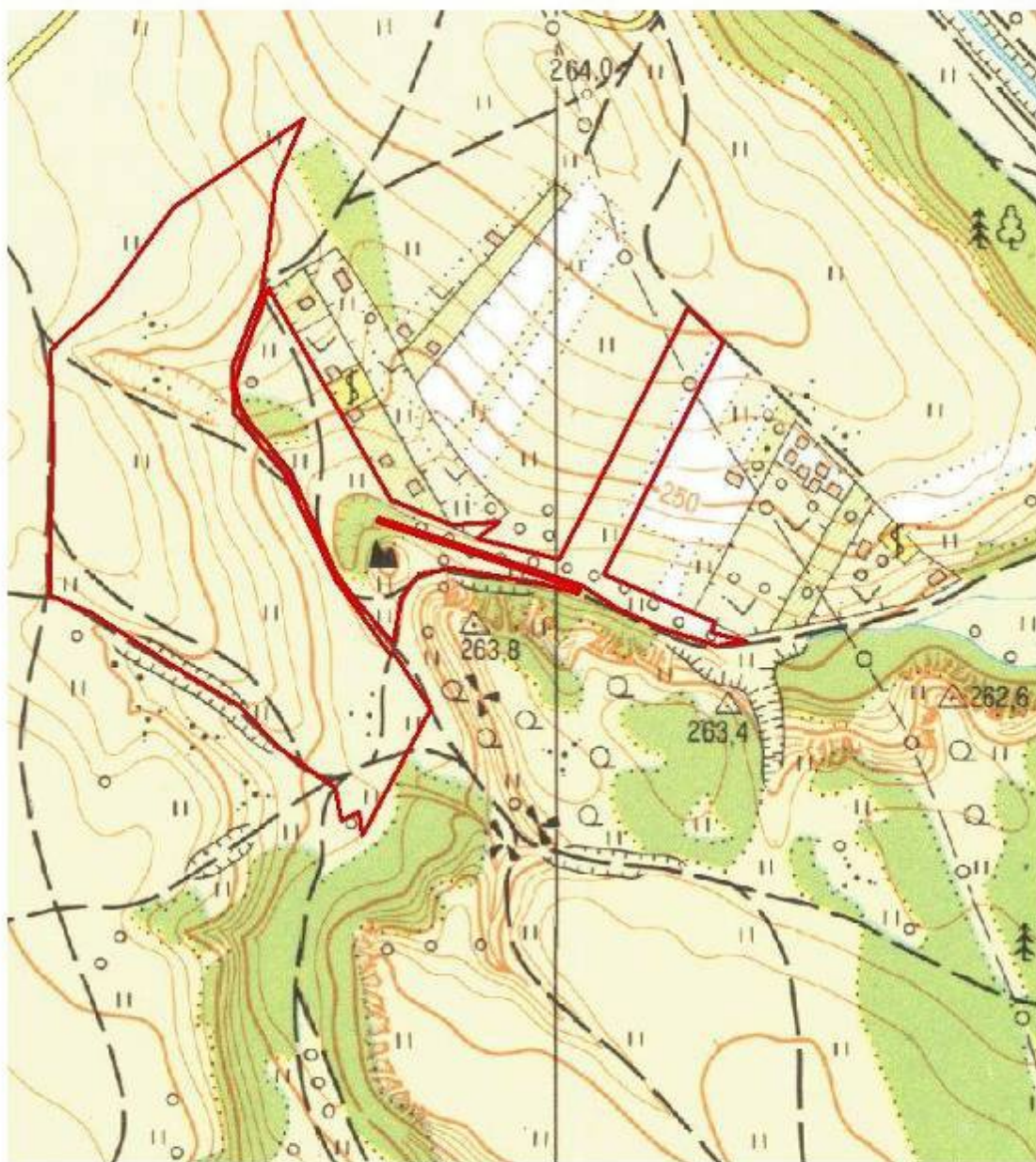

2010 02. 06.

Kálvária domb

6.1. A tervezési terület lehatárolása

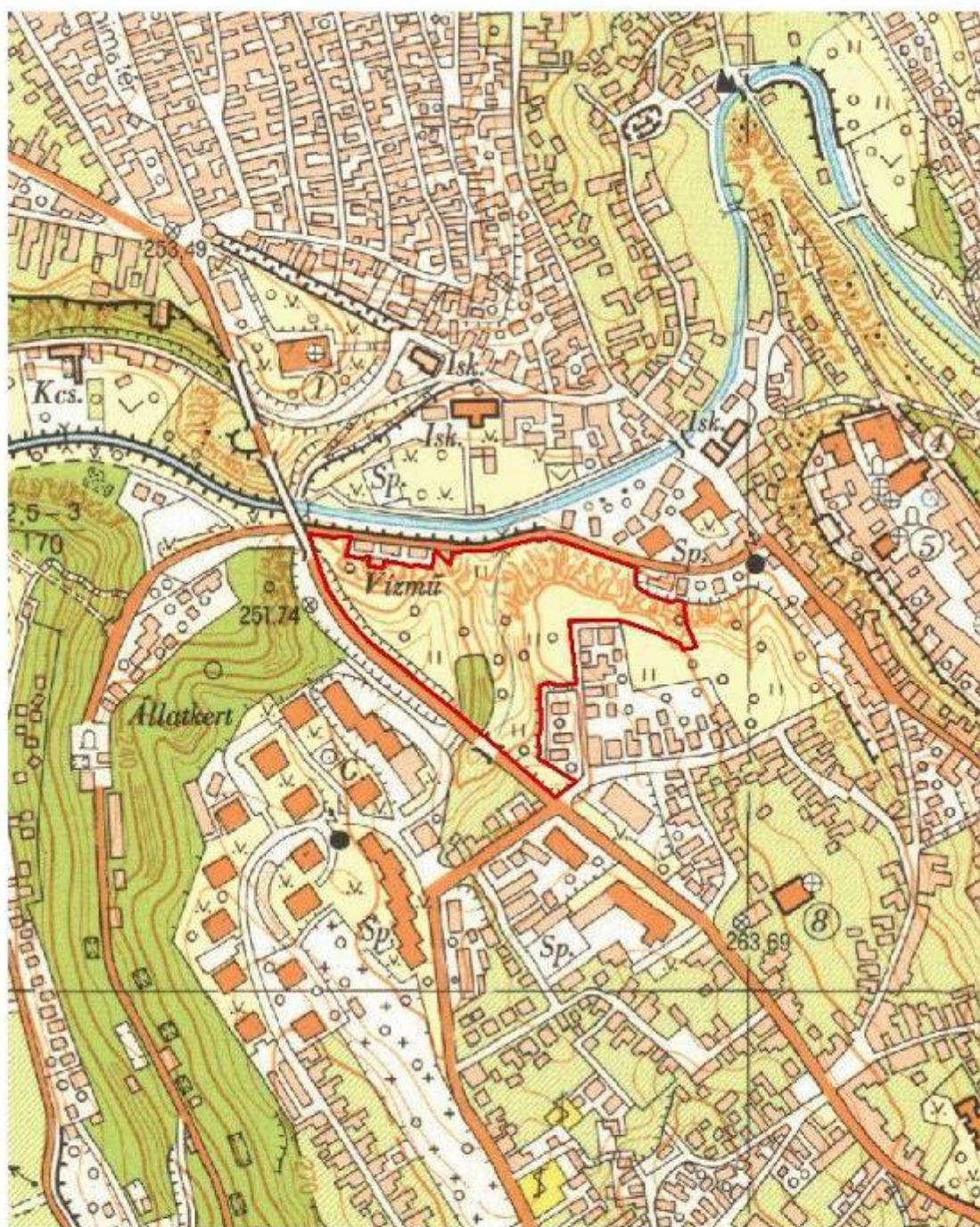
Jelmagyarázat
Tervezési terület:

2010 02. 06.

6.1. A tervezési terület lehatárolása

200 0 200 méter

Jelmagyarázat
Tervezési terület:

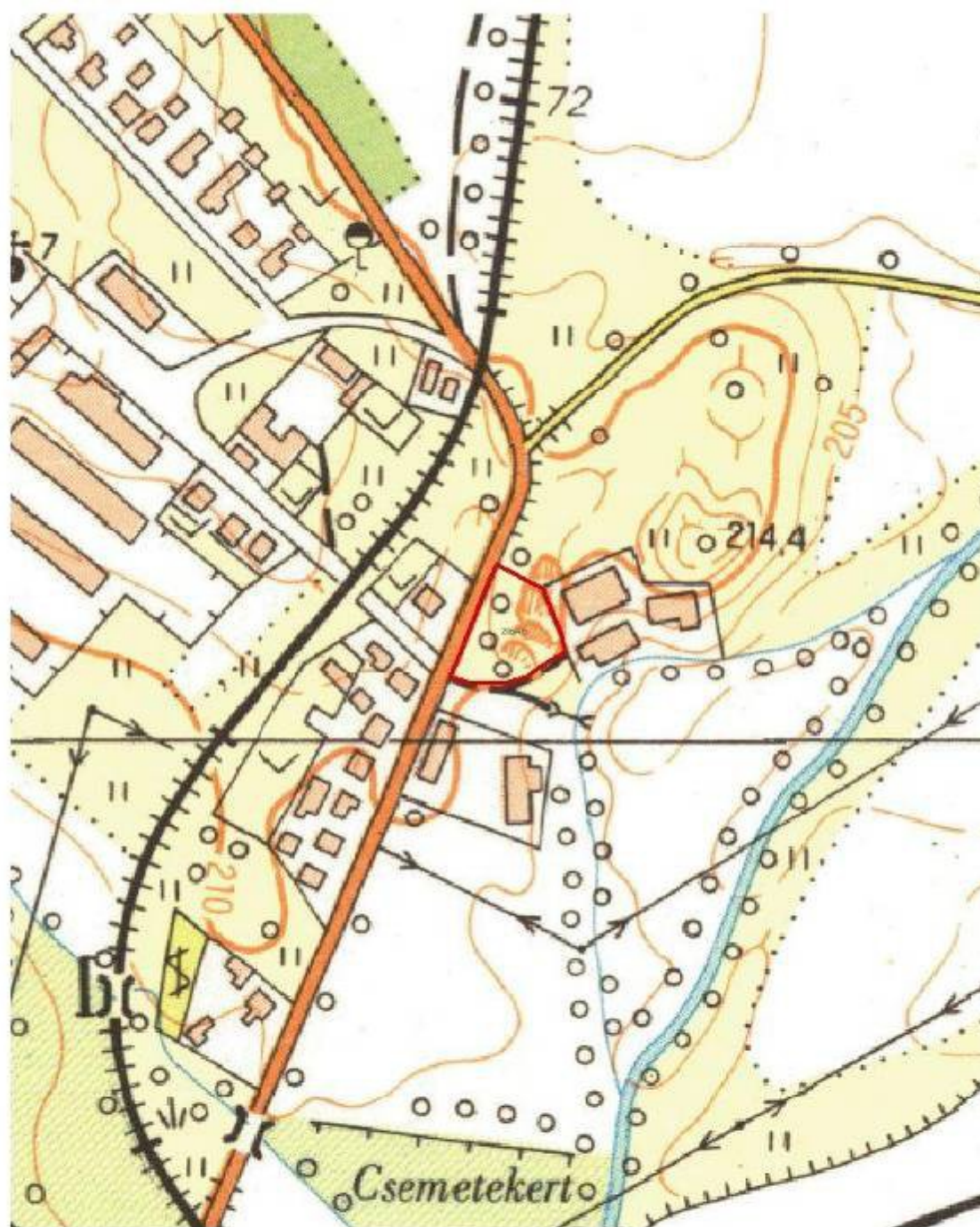

2010 02. 06.

Sintér domb

6.1. A tervezési terület lehatárolása

70 0 70 140 méter

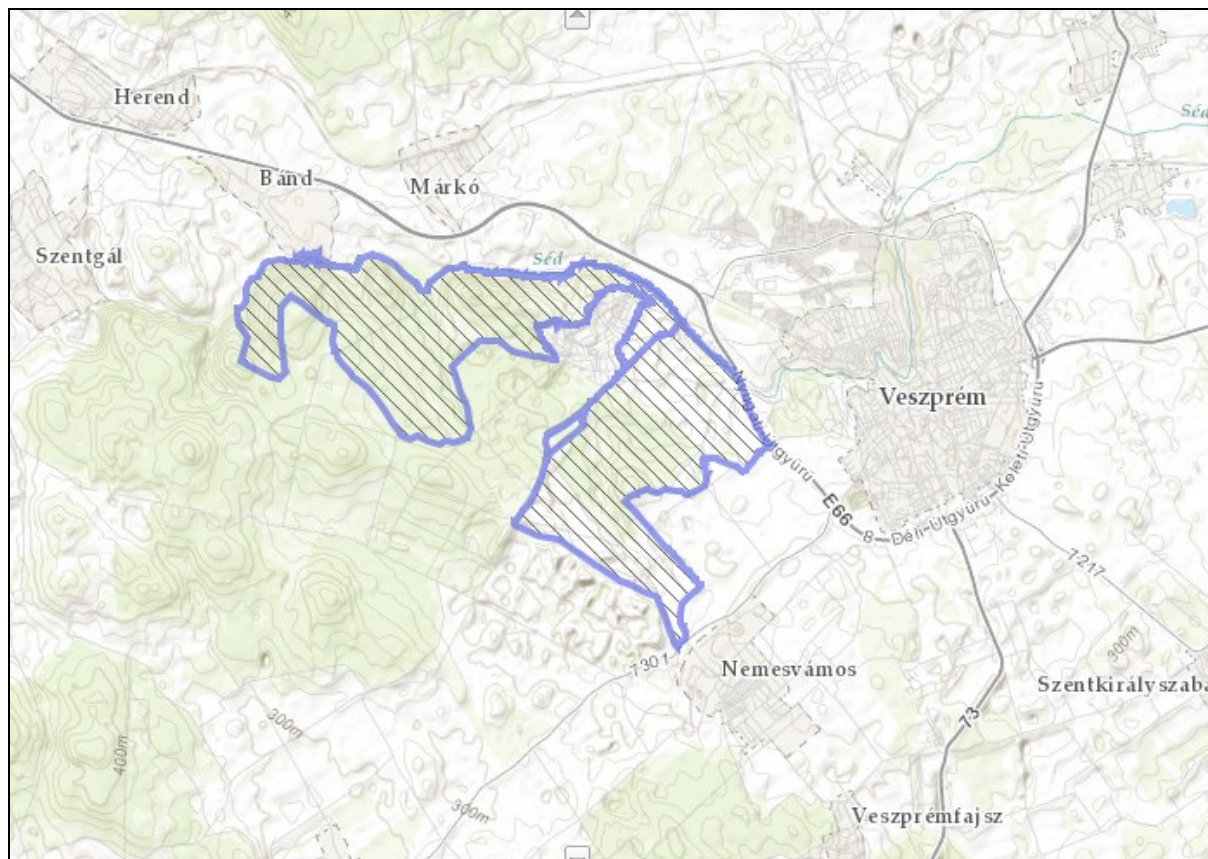
Jelmagyarázat
Tervezési terület:

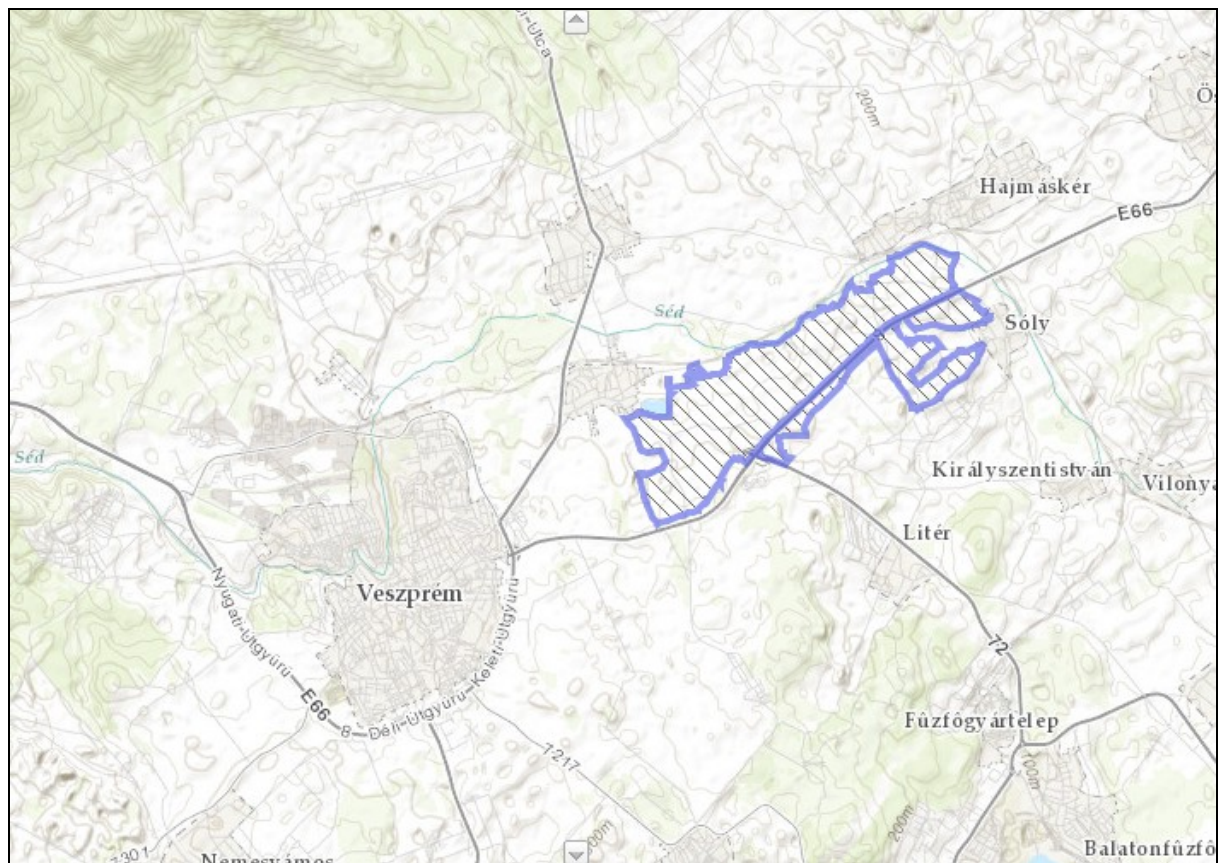
2010 02. 06.

Jutaspusztai szikla

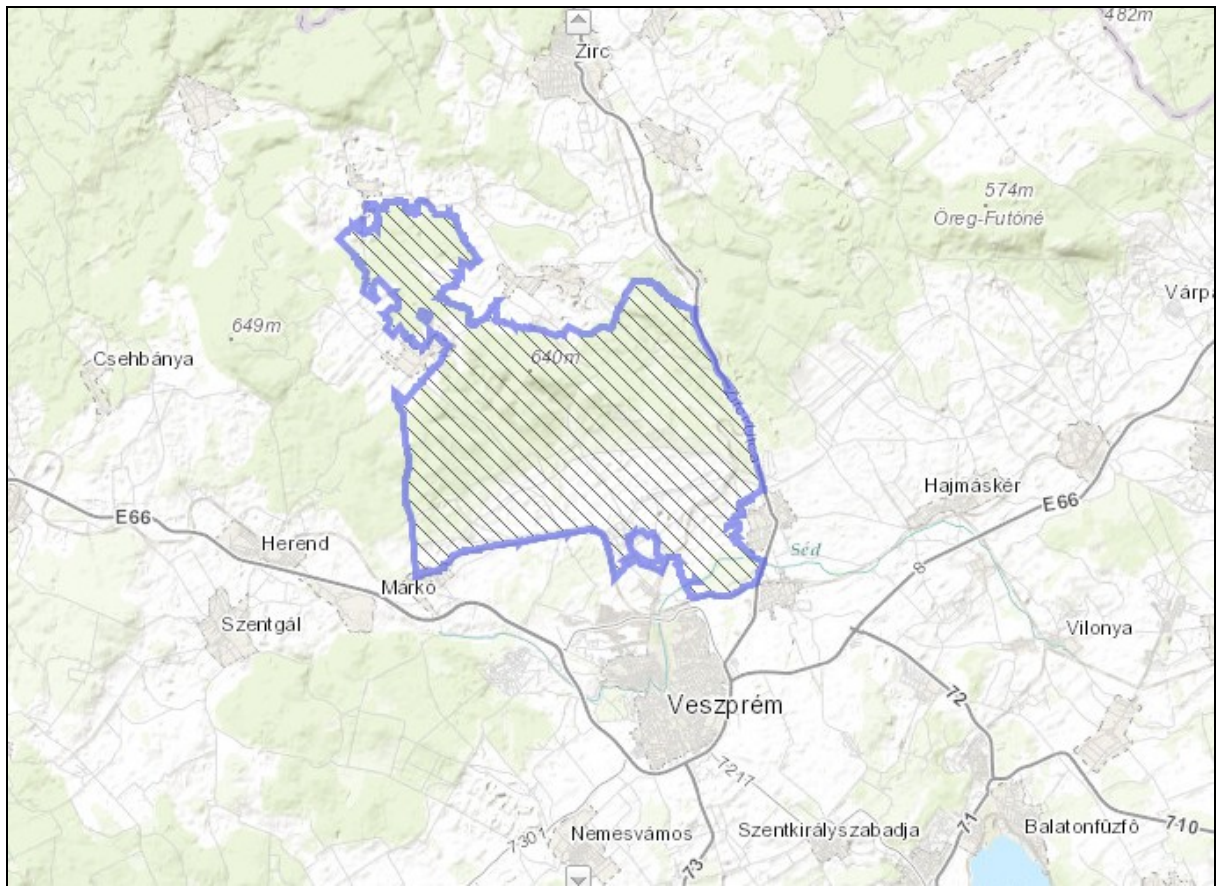

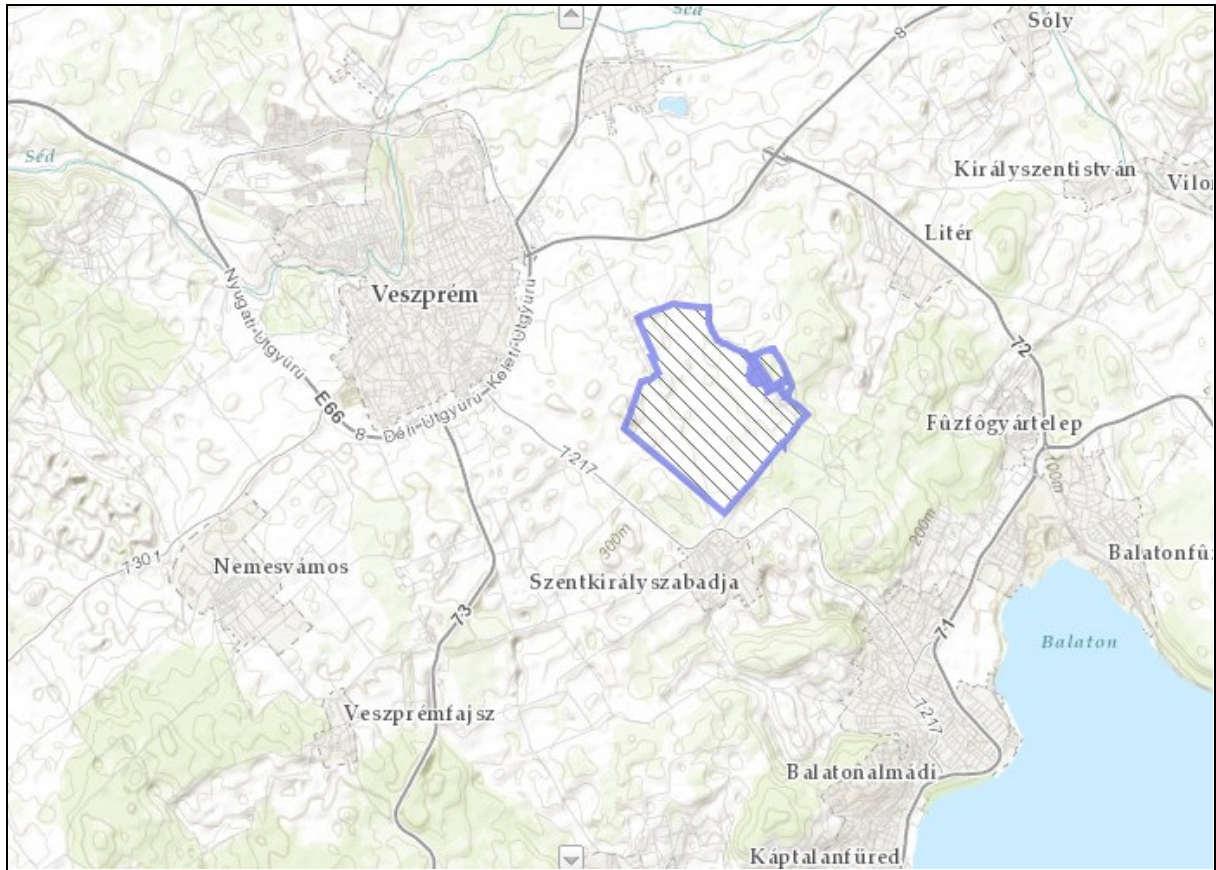
Csatár-hegy és Miklós Pál hegy Natura 2000-es terület

Kádártai dolomitmezők Natura 2000-es terület

Papod és Miklád Natura 2000-es terület

Szentkirályszabadja Natura 2000-es terület

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

a. A természeti értékeink helyi védetté nyilvánítását megfelelő szakmai előkészítés előzte meg. Az adott tárgyokban avatott szakemberek véleménye alapján hozta meg a helyi védelem alá helyezésről a döntést az adott kor öngazgatása, ill. Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése. Ezen értékek a Települési Értéktárba bekerüléstől függetlenül és azt megelőzően is – helyi - nemzeti értékeink voltak. A Települési Értéktárba kerüléssel a helyi értékek számbavételéhez, közös lajstromának elkészítéséhez járulhatunk hozzá, erősítve ezzel is a helyi értékek ismeretét, tudatosulását a 6. pontban leírtak szerint. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. 24.§ (1) b./ és 30.§ (1) bekezdése 239/1976. VB határozat

b. – f. A helyi védett természeti területté nyilvánításról szóló 7/2011.(II.24.) Ör.

g.-j.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat